

Mentoren staan er vaak niet om te springen, maar...

Huisbezoek helpt

Huisbezoek helpt om ouders meer bij het onderwijs te betrekken. En dat is goed voor de schoolprestaties van leerlingen. Toch zijn er maar weinig scholen, zeker in het voortgezet onderwijs, die het doen. Het kost te veel tijd. Mentoren die wel op huisbezoek gaan, zijn echter positief. “Hier pluk ik twee jaar lang de vruchten van.”

Tekst Eva Prins **Beeld** Yvonne de Blaauw en Karel Zwaneveld

Het is vijftien jaar geleden, maar Sofyan Mbarki (27) weet nog goed dat hij als brugklasleerling op het Hervormd Lyceum West (HLW) in Amsterdam huisbezoek kreeg van zijn mentor. “Ik had de week ervoor extra mijn best gedaan op het huiswerk. Ik vond het heel spannend, maar ook leuk dat de juf bij ons thuis kwam. Mijn ouders ook, mijn moeder had allemaal lekkers gemaakt.” Spannend en leuk. Voor Sylvia Holwerda, brugklasmentor op het HLW, is het een herkenbaar beeld. En nuttig, voegt ze eraan toe. “Een huisbezoek geeft inzicht in de gezinssituatie en de leefwereld van een kind. Zo snap je bijvoorbeeld beter dat het voor een leerling noodzakelijk is om naar een huiswerkklass te gaan als er thuis een paar schattige, maar wel luidruchtige en continu aandacht vragende broertjes en zusjes rondrennen. Of je begrijpt waarom een leerling absoluut niet wil dat je na een akkefietje naar huis belt als je hebt kennisgemaakt met zijn zeer dominante vader.” Het HLW (mavo, havo, vwo) heeft huisbe-

zoeken al zo’n dertig jaar als vast onderdeel voor alle brugklasmentoren op het programma staan. Holwerda doet het sinds vijf jaar. “Ouders ervaren het als belangstelling

‘Er zal wel iets mis zijn, denken ouders en leerlingen, als school contact zoekt’

en betrokkenheid bij hun kind. Ze waarderen het dat je die moeite neemt.” Ook Mbarki ontpopte zich, eerst als docent economie op zijn oude school en nu als

teammanager bij het Amsterdamse Calvin met Junior College, tot warm pleitbezorger van huisbezoeken. “Zeker onze, overwegend allochtone, ouders hechten heel erg aan persoonlijk contact.” Het Calvin, een school voor vbmo/mbo-2, doet sinds vier jaar aan huisbezoeken. De gemeente verstrekt hiervoor subsidie.

Negatieve lading

Kinderen van ouders die betrokken zijn bij hun schoolloopbaan, doen het beter op school, zowel sociaal als cognitief, aldus pedagoog Mariëtte Lusse, hoofddocent aan de Hogeschool Rotterdam. Zij doet promotieonderzoek aan de Erasmus Universiteit naar hoe contact tussen ouders en school in het grootstedelijke vmbo kan bijdragen aan preventie van schooluitval. Doelgericht oudercontact speelt daar een belangrijke rol bij. Daarom heeft ze een handreiking gemaakt voor scholen om dit oudercontact te bevorderen (zie kader met tips). “Het is belangrijk dat ouders de mentor kennen en vertrouwen.”

Lusse adviseert om vroeg in het schooljaar een kennismakingsgesprek te houden, bij voorkeur bij de ouders thuis. “De belangrijkste ondersteuning die ouders hun kind kunnen bieden, is thuis. Daarom is belangrijk dat ouders niet alleen belangstelling hebben voor school, maar school ook voor thuis.”

Toch beperkt het ‘oudercontact’ zich, zeker in het voortgezet onderwijs, meestal tot tien minuten rapportbespreking en eens per

foto: Yvonne de Blaauw

Tips voor een huisbezoek

Wil een huisbezoek echt toegevoegde waarde hebben, dan moet je als mentor niet zomaar vrijblijvend een kopje thee gaan drinken, zegt onderzoeker Mariëtte Lusse. Ze formuleerde een aantal randvoorwaarden:

- Maak liefst kennis met alle ouders, maar minimaal met ouders van eersteklassers en instromers, bij voorkeur aan het begin van het schooljaar.
- Vermijd elke schijn van controle, het bekijken van de slaapkamer is bijvoorbeeld echt niet nodig.
- Heb aandacht voor dat wat goed gaat.
- De leerling is er bij voorkeur bij.
- Voorkom eenrichtingsverkeer. Het gaat om een uitwisseling tussen mentor, ouders en leerling.
- Zorg voor een agenda waar ook de ouders en leerling invloed op hebben. Heb het bijvoorbeeld over de overgang naar de huidige school, de begeleiding die ouders en school de leerling kunnen bieden, schoolloopbaankeuzes, interesses en ambities.
- Hanteer als school één aanpak. Spreek daarbij onder andere een bepaalde duur af en houd je daar aan, blijf geen uren zitten.

Sylvia Holwerda, brugklasmentor op het Hervormd Lyceum West: “Ik vertel dan bijvoorbeeld dat twee uur huiswerk per dag heel normaal is en dat regelmaat, op tijd naar bed en ontbijten belangrijk zijn voor een leerling.”

jaar een ouderavond. Frequenter contact is er vaak alleen bij problemen. “Er zal wel iets mis zijn - dat is bij ouders en leerlingen vaak de eerste gedachte als school contact zoekt”, zegt Lusse. “Juist door vroeg in het jaar bij alle leerlingen op huisbezoek te gaan, haal je de negatieve lading eraf.” En daar heeft de school later profijt van, want een positieve en persoonlijke start, verlaagt de drempel om contact op te nemen, van beide kanten. Ook bij problemen. Dan zitten ouders en school bovendien sneller op één lijn. Lusse: “Je bent geen vreemde meer

voor elkaar, dat helpt.” Externe deskundigen zijn dan ook voor het huisbezoek. Onlangs bepleitte pedagoog Micha de Winter dat nog tijdens het onderwijsdebat, dat op de *Avond van het onderwijs* op Nederland 2 werd uitgezonden. Een paar jaar geleden was het de Onderwijsraad die zich sterk maakte voor het huisbezoek. Deze pleidooien vinden echter nauwelijks weerklank in het onderwijs. Mentoren staan er vaak niet om te springen. Er wordt getwijfeld aan het nut, zeker bij leerlingen met wie het goed gaat. Mentoren zien op

tegen de tijd die het, na schooltijd, kost. Jonge en onervaren docenten vinden het zelfs een beetje eng.

Teammanager Mbarki kent nog een drempel voor leerkrachten: onwetendheid over elkaars cultuur. Op het Calvijn met Junior College zijn vrijwel alle leerlingen allochtoon. Dat maakt veel Nederlandse leerkrachten *handelingsverlegen*, zegt hij. Zo leeft bij veel docenten het idee dat allochtone ouders moeilijk bereikbaar zijn én dus niet geïnteresseerd in de schoolloopbaan van hun kinderen. Die geringe betrokkenheid is echter geen onwil of desinteresse, zegt Mbarki. “Hun referentiepunt is vaak nog het land van herkomst. Daar is de leraar een autoriteit en mag je je als ouder niet met de school bemoeien.” ■

foto: Karel Zwaneveld

**Carla van der Zwaan, brugklasmentor op scholengemeenschap Borger:
“Met een huisbezoek krijgt de school een gezicht.”**

Daarnaast spelen taalproblemen en gebrekkige kennis van het onderwijssysteem allochtone ouders parten.

Als deze ouders echter persoonlijk worden benaderd, zijn de meesten graag bereid mee te denken en mee te doen, weet Mbarki uit eigen ervaring. Zo kan een huisbezoek vooroordelen doorbreken, aan beide kanten, en dat is ook goed voor de leerlingen. Mbarki: “Thuis en school zijn voor allochtone leerlingen vaak twee heel verschillende werelden. Door een huisbezoek maak je die kloof een beetje kleiner.”

Gezicht

Niet alleen ‘zwarte’ scholen in de grote stad zien voordelen aan huisbezoek. Ook op het Groningse platteland zijn scholen die eraan doen, zoals scholengemeenschap de Borgen in Leek.

Carla van der Zwaan, brugklasmentor van een vmbo-t-klas, bezoekt in september en oktober al haar dertig mentorleerlingen thuis. Twee avonden in de week heeft ze er voor ingepland. “Ja, dat is even een forse tijdsinvestering”, erkent ze, “maar het legt zo’n stevige basis voor het contact

met ouders, daar pluk ik twee jaar lang de vruchten van.”

Zodra kinderen naar het voortgezet onderwijs gaan, staan ouders vaak op afstand, zegt Van der Zwaan. “Terwijl die overgang niet alleen voor leerlingen, maar ook voor ouders vaak een grote stap is. Met een huisbezoek kun je veel bezorgdheid wegnemen. School is daardoor niet langer anoniem, maar krijgt een gezicht.”

Zelf is ze tijdens een huisbezoek vooral op zoek naar aanvullende informatie op die van de basisschool. “Had het kind het naar zijn zin op de basisschool; hoe was de aansluiting met klasgenoten; werd het gepest? Daarnaast vertellen ouders vaak ook over ingrijpende gebeurtenissen in het gezin: ziekte, scheiding, werkloosheid. Met dat soort informatie kan ik een leerling beter begeleiden bij zijn start op de nieuwe school. Stel, een kind heeft een zieke ouder, dat verklaart misschien waarom hij soms een afwezige indruk maakt of niet aan huiswerk is toegekomen. Of een kind heeft zich buitengesloten gevoeld op de basisschool, dan snap ik het beter als het zich wat afwachtend opstelt.”

Die informatie haal je niet uit een gesprekje op school, vindt Van der Zwaan. “In hun eigen, veilige omgeving, waar je echt even tijd voor elkaar hebt, zijn ouders veel opener.”

Ontbijt

Maar zo eensgezind als de mentoren zijn over de voordelen van een huisbezoek, zo groot zijn de verschillen in de uitvoering. Trekt de ene mentor er hooguit een half uurtje voor uit, een ander gaat minstens een uur op bezoek. Praat de een het liefst alleen met de ouders, een ander wil het kind er juist graag bij en een derde wil ook graag zijn kamer zien. Veel hangt ook af van de context van de school en het type leerling. Mentor Holwerda geeft tijdens een huisbezoek bijvoorbeeld veel informatie. “De meeste van onze ouders zijn laagopgeleid. Zij vinden een goede opleiding voor hun kinderen vaak heel belangrijk, maar weten niet altijd wat daarvoor nodig is en hoe zij hun kind daarbij kunnen begeleiden. Ik vertel dan bijvoorbeeld dat twee uur huiswerk per dag heel normaal is en dat regelmaat, op tijd naar bed en ontbijten belangrijk zijn voor een leerling.” Van der Zwaan stelt zich in het contact met ouders terughoudender op. “Ik luister tijdens een huisbezoek eigenlijk vooral.” ■